291561 - Borç karşılığında borç satmanın yasaklanmasının sebebi, Tahhütlü alım satım Murabaha Alışverişine dahildir mi?

Soru

Vadeli satış, sözleşmeden önce alım-satım vaadiyle caiz ise, borcun borç karşılığı satışının yasaklanmasının hikmeti nedir?

Cevap özeti

Borçla aldığı bir malı, kendisinden satın alan kimseye daha az paraya satması caiz değildir. Çünkü o, Îne satışıdır. (îne: Bir kimsenin bir malı belli bir fiyat karşılığında vadeli olarak satıp aynı malı peşin parayla aldığı fiyattan aynı kişiye daha ucuza geri satmasıdır) bu, bir faiz vesilesi olup bunun çeşitli şekilleri vardır. Satış vaadi, her iki taraf için de bağlayıcı bir taahhüt olmadıkça, satış hükmünü almaz.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi: Borç karşılığında borç satmanın haram olduğu üzerine icma edilmiştir.

Borç karşılığında borcun satılmasının haram olduğu konusunda görüş birliği içinde olunmuştur ve icma bildirenler: İmam Ahmed, İbnü'l-Münzir, İbn Kudame, İbn Rüşd ve diğerleri.

İbn Kudame Rahimehullah şöyle demiştir: "İbn el-Münzir dedi ki: Borç karşılığı borç satmanın caiz olmadığı konusunda alimler ittifak etmişlerdir. Ahmed de: "Bilakis bu konuda icma vardır' demiştir.

Ebu Ubeyd el-Ğarib adlı eserinde Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) veresiyenin veresiye ile satışını yani mal ve para ortada yok iken satış yapmayı yasakladığını nakletmiştir. Bunu borca

karşılık borç olarak açıkladı. Ancak el-Esram, Ahmed'den naklettiğine göre, kendisine şu sorulmuştur: Bu hadis sahih midir? Dedi ki: Hayır.' Al-Muğni (4/37).

İbnü'l-Kattan dedi ki: İlim ehlinin tümü, borç karşılığında borç satmanın caiz olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir.". "Al-Iqnaa fi Masa'il Al-Icmaa" (2/234).

Borç karşılığında borcun satılmasının yasaklanmasının hikmeti, eğer satış borçlunun kendisine ise, bu genellikle faize yol açar. Borçludan başkası için olursa, faize yol açabilir. Ya da risk, kumar veya sorumluluğu üstlenmeyen bir kazanç olabilir.

Şeyh Abdülaziz bin Baz, Rahimehullah şöyle dedi:

Veresiyenin veresiye ile satışıyla ilgili hadis, Hafız İbn Hacer Rahimehullah Buluğ al-Maram eserinde açıkladığı gibi zayıftır. Âllame İbnü'l-Kayyim Rahimehullah (İ'lam al-Muvaqqiin) adlı kitabında açıklamıştır

Bunun izahı şöyledir: Bir kişinin diğerine borcu olmasıdır ve borcu bir başkasına satar. Ya da borcu kendisine borcu olana satar. Bunda aldanma ve peşin teslim almama mevcut olduğu için caiz değildir.

Fakat satılan şey ve ücreti (altın, gümüş.. vb) faiz mallarından ise aynı cinsten olmaları halinde eşit miktarlarda, takasın aynı mecliste yapılması şartıyla birinin karşılığını diğeriyle değiştirmek caizdir.

Fakat ayrı cinsten iseler, takasın aynı mecliste yapılması şartıyla farklı miktarlarda olması caizdir. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'dengelen rivayet'e göre bazı sahabeler ona sordular: Ya Resulullah:

Biz altın karşılığıyla satıp bedelini gümüş olarak alıyoruz. Bazen de gümüş karşılığıyla satıp bedelini altın olarak alıyoruz. Bu konuda ne dersiniz?". Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "Sattığın günün değeri üzerinden almanızda sakınca yoktur, ama aranızda her şey netleşmeden ayrılmayın" buyurdu.' Bu hadis İmam Ahmed, Tirmizî, İbn Mâce, Ebû Davud ve Nesaî tarafından, İbn Ömer'den sahih bir raviler zinciriyle rivayet edilmiştir. Konuyla ilgili diğer delillerden dolayı Hâkim hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

Fakat bir kimse, bir malı vadeli olarak alır ve sonra başkasına vadeli veya vadesiz bir fiyata satarsa, bunda bir mahzur yoktur. Yüce Allah'ın şu sözü: " Hâlbuki Allah alım satımı helâl, faizi ise haram kılmıştır." (Bakara: 275). Yüce Allah'ın: (Ey iman edenler! Belirlenmiş bir zamana kadar bir borç ilişkisi kurduğunuzda bunu yazın.) [Bakara: 282].' sözünün genel manasından dolayı.

Fakat borçla aldığı malı, kendisinden satın alan kimseye daha az paraya satması caiz değildir. Çünkü o, faizin örneklerinden ve vasıtalarından biridir. Başarıyı bahşeden Allah'tır."

Bu konun hikmetine ve detaylarında bakmak için:

Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi (9/176) ve sonrası, Al-Şerh Al-Mumti' (8/444) ve sonrası, Şeyh Al-Şanqiti'nin Mektebet'ul Şamile'deki "Şerh Zad Al-Mustaqni" adlı eseri.

İkincisi: Veresiye satış ne zaman mubah olur?

Vadeli satışa gelince, malın mevcut olması ve satıcının mülkiyetinde olması durumunda caizdir. Bu ayni bir malın borçla satılmasıdır.

Eğer mal satıcıya ait değilse, o zaman satıcının onu satın alacağına ve ona sahip olacağına, sonra taksitle satacağına söz verir. O zaman bunda bir sakınca yoktur. Satış vaadi bağlayıcı değildir. Satışta meşru olan taahhüt- satış değildir. Borç için borç satarken bahsettiğimiz yasakların hiçbirini içermez.

Bu sebeple fıkıh alimlerinin cumhuruna göre, murabaha satışının, alma emri verene caiz olduğu ve bunda hiçbir taraf için bağlayıcı olmayan bir vaadin caiz olduğu görüşündedirler. Çünkü bu durumda yasaklanan alışveriş türü yoktur.

Şafii Rahimehullah şöyle demiştir: "Bir kimse diğerine bir malı gösterir de: Bunu satın al, ben de sana ondan şu kadar kâr ettireceğim derse, o adam onu satın alırsa, o satış caiz olur. Sana ondan şu kadar kâr ettireceğim diyen kimse isterse ona satış yapar isterse de bırakır.

Aynı şekilde, " Ona malı tarif edip bana mal satın al ya dilediğin maldan al sana kar sağlarım derse, bütün bu yöntemler ilk satış şekliyle caizdir ve bu, kendi tercihiyle kendinden verdiği içindir. Satın

alıp sizden nakit veya borçla satın alırım demesi. Bu durumda ilk satış caizdir. İkinci satış tercihine kalmıştır. Bu sözleşmeyi yenilemeleri caizdir.

Eğer iki taraf birinci hususla kendilerini yükümlülük altına koyarlarsa; bu alışveriş iki sebepten dolayı geçersiz olur:

Birincisi: Satıcı mala sahip olmadan önce alışverişin yapılması.

İkincisi: “Eğer onu şu kadar alırsan, ben sana ondan şu kadar kâr ettiririm” riskinin mevcut olmasıdır. " “el-Umm” (3/39).

Her iki taraf için de bağlayıcı bir satış vaadi olsaydı alışveriş caiz değildir. Çünkü satış vaadi olan husus, satış hükmündedir.

Daha fazla bilgi için (229091) numaralı sorunun cevabına bakınız.

Sonuç olarak, satış vaadi her iki taraf için de bağlayıcı bir olmadıkça, satış vaadi satış hükmünü almaz.

En iyisini Allah bilir.